

PROJECTPLAN

WEVERSTEEG

TE OTTERLO

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

Projectplan

Weversteeg te Otterlo

Opdrachtgever	Gemeente Ede Postbus 9022 6710 HK Ede
Rapportnummer	1084.004
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	20 december 2016
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 0314 - 365150 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. K. Wopereis
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA	2
2.1	Locatiegegevens en huidige situatie	2
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	2
2.3	Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie	3
2.4	Deskundige begeleiding	4
3	VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE	5
4	VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING	9
4.1	Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering	9
4.2	Doel en belang van de activiteiten	9
4.3	Planning en onderbouwing van de activiteiten	10
4.4	Alternatieven	10
4.5	Wettelijk belang van de ingreep	10
5	EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA	11
5.1	Functionaliteit beschermde soorten	11
5.2	Effecten op korte termijn op beschermde soorten	12
5.3	Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding	13
5.4	Verblijfplaatsen	13
5.5	Verbodsbepalingen Flora- en faunawet / Wet natuurbescherming	14
6	TE TREFFEN MAATREGELEN	15
6.1	Inleiding	15
6.2	Mitigerende en compenserende maatregelen	15
6.3	Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen	17
6.4	Zorgvuldig handelen en zorgplicht	17
7	SAMENVATTING	18

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Ede opdracht gekregen voor het begeleiden van een ontheffingsaanvraag in het kader van artikel 75c van de Flora- en faunawet ten behoeve van de voorgenomen sloop van enkele gebouwen aan de Weversteeg te Otterlo.

De volgende onderzoeksvragen zullen in onderhavige rapportage worden beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen.
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?

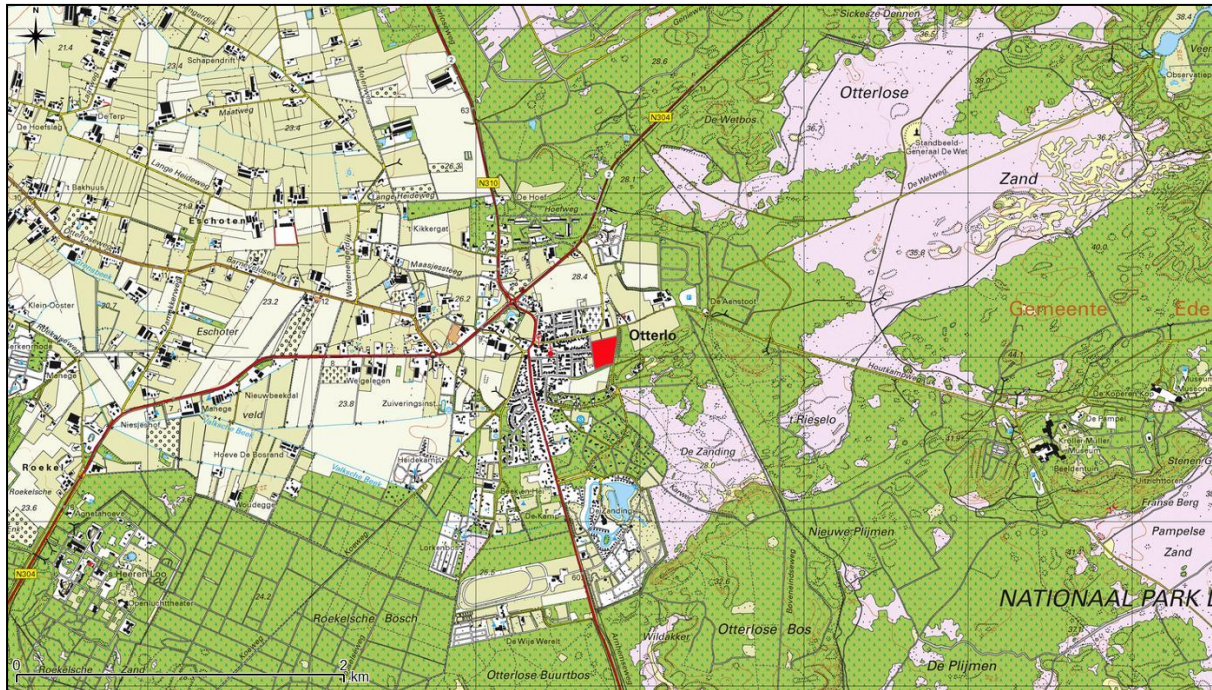
De ontheffing wordt aangevraagd naar aanleiding van de resultaten van het aanvullend veldonderzoek dat Econsultancy in het seizoen 2016 heeft uitgevoerd (rapport: 1084.001.01, versie D1, 6 oktober 2016), volgend op een natuurtoets (rapport 1084.001, versie D1, 3 maart 2016).

Uit de onderzoeken blijkt dat in twee gebouwen binnen het plangebied verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn. Door maatregelen wordt de functionaliteit voor de soort behouden, maar voor het verstoren van de verblijfplaatsen is een ontheffing van de Flora- en faunawet benodigd.

2 GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA

2.1 Locatiegegevens en huidige situatie

De onderzoekslocatie (± 2 , ha) ligt aan de Weversteeg, ten oosten van de kern van Otterlo. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 33 C (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de locatie Weversteeg X = 181.780, Y = 457.040. In figuur 1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een sportveld met omliggende groenstructuur, kleedlokaal, kantinegebouw en twee transformatorgebouwen.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, doch grenst direct aan het Natura 2000-gebied de Veluwe. De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Gelders Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk, die ter plaatse dezelfde begrenzing kent als het Natura 2000-gebied. De onderzoekslocatie is niet gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als beschermd natuurmonument.

Effectenstudies naar de invloed op de beschermde gebieden zijn momenteel gaande en maken geen deel uit van de ontheffingsaanvraag.

2.3 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie

2.3.1 Natuurtoets

Door Econsultancy is in maart 2016 een natuurtoets voor de locatie opgesteld (1084.001), aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Het veldbezoek is afgelegd op 21 januari 2016. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd.

Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna (< 5 jaar) zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) gegenereerd.

In de natuurtoets werd ten aanzien van de Flora- en faunawet het volgende geconcludeerd:

“In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat er soorten voor (kunnen) komen op de onderzoekslocatie die binnen de Flora- en faunawet een beschermde status genieten. Het gaat hierbij om vleermuizen, die in de te slopen bebouwing of te kappen bomen verblijfplaatsen kunnen hebben. Bovendien kan een deel van de groenstructuur een functie voor vleermuizen en huismussen hebben.

De functionaliteit voor vleermuizen en huismussen zal nader onderzocht moeten worden om te kunnen bepalen of er overtreding van de Flora- en faunawet aan de orde is. Hierbij geldt dat bij het handhaven van groenstructuren, of in ieder geval de huidige groenstructuren in het ontwerp te betrekken, potentiële waarden voor eekhoorns, huismussen en vleermuizen kunnen worden behouden. Ten behoeve van de sloop van de bebouwing (met name de elektriciteitshuisjes) wordt nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk geacht.

Tijdens de werkzaamheden zal rekening gehouden moeten worden met amfibieën en reptielen die zich in de strooisellaag onder de groenstructuren bevinden. Aanbevolen wordt om dit in een ecologisch werkprotocol vast te leggen, om overtreding van artikel 2 van de Flora- en faunawet (algemene zorgplicht) te voorkomen.”

2.3.2 Aanvullend veldonderzoek

Naar aanleiding van de resultaten van de natuurtoets heeft er in het seizoen 2016 aanvullend veldonderzoek plaatsgevonden. Het onderzoek had betrekking op twee deelgebieden, één van deze deelgebieden betrof de huidige onderzoekslocatie; Weversteeg. Hierbij is behalve voor beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet ook onderzoek verricht naar de sleedoornpang, in verband met de voorgneomen bescherming binnen de Wet natuurbescherming.

Tussen 1 april en 10 april 2016 is een inspectie van de bomen rond de sportvelden uitgevoerd. Gelet is op aanwezigheid van holtes, eitjes van de sleedoornpang en kwetterplekken van huismussen.

Voor het vleermuisonderzoek aan de Weversteeg zijn in de periode half april tot oktober 2016 in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltplaats voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Gecombineerd is ook het overige terreingebruik worden vastgesteld (foerageergedrag en vliegroutes). Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functies slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totale aantal voorgestelde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee waarnemers per veldronde. Met vijf bezoeken is omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid verkregen over de functie van de onderzoekslocatie. Voor de veldwerkzaamheden zijn ing. E.R. Witter, A. Visscher MSc, C. Slemmer en T. Hunink (Myotis).

2.4 Deskundige begeleiding

De deskundigen die is betrokken bij het project betreft ervaren ecoloog; ing. E.R. Witter. De ecologen van Econsultancy hebben meerdere jaren ervaring met risicoadvisering en veldonderzoek naar alle relevante beschermde soortgroepen. De medewerkers van Econsultancy zijn actief bij diverse organisaties en belangen behartigers zoals Netwerk Groene Bureaus, SOVON, RAVON, VZZ, Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN), Vleermuiswerkgroep Gelderland (Vlegel), Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant, Zoogdierenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg, vogelwerkgroep Arnhem e.o.

Econsultancy is lid van de branchevereniging 'Netwerk Groene Bureaus' en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

De begeleiding van de voorgenomen werkzaamheden zal eveneens door een ter zake kundige worden uitgevoerd.

3 VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE

Huismus

Op 7 april 2016 is onderzoek gedaan naar een eventuele functie van de groenstrook als kwetterplek voor huismussen. Ook tijdens de ochtendronde van 19 mei 2016 is gelet op de aanwezigheid van een slaapplek van de soort. Er zijn geen huismussen op of in de omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. Ook in de NDFF zijn geen aanvullende waarnemingen van de soort die aanleiding geven om te verwachten dat de groenstrook deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van de huismus (functie kwetterplek).

Sleedoornpage

Tijdens de inspectie op 7 april 2016 is in eerste instantie gelet op de aanwezigheid van sleedoorns in de groenstroken. Deze zijn niet aangetroffen. Wel is er op verscheidene plekken in de groenstrook gewone vogelkers aangeplant. Dit geldt voor zowel Onderlangs als aan de Weversteeg. Omdat sleedoornpages ook in gecultiveerde prunussoorten hun eieren kunnen leggen (www.vlindernet.nl), zijn alle vogelkersstruiken geïnspecteerd op de aanwezigheid van eitjes.

Rond de sportvelden van Onderlangs zijn geen eitjes aangetroffen. Rond de Weversteeg zijn op twee plekken eitjes aangetroffen. De aangetroffen eitjes hebben niet de karakteristieke ronde vorm van de sleedoornpage, maar zijn afgeplat met ribben en kunnen daardoor toegeschreven worden aan de een andere soort. Waarschijnlijk betreft het de meidoornuil, een nachtvlindersoort.

Figuur 2. Eitje van vlindersoort op prunus. Gelet op de vorm is het geen eitje van de sleedoornpage, maar waarschijnlijk van de meidoornuil.

Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen heeft zich hoofdzakelijk toegespitst op de locatie Weversteeg. Hier werden op voorhand functies als verblijfplaats en vliegroute verwacht. Op de locatie Onderlangs kon de functie verblijfplaats op voorhand worden uitgesloten, afgezien van enkele boomholtes. Het onderzoek naar verblijfplaatsen in boomholtes is aanvullend onderzocht met behulp van een boomcamera. De onderzoeksresultaten van beide locaties worden separaat beschreven.

Eerste veldronde

De eerste veldronde heeft plaatsgevonden op 19 mei 2016. Het betrof een ochtendronde (2 uur voor zonsopkomst tot aan zonsopkomst (5.37 uur). Het was een bewolkte dag met een temperatuur van 10 °C en weinig wind. De nadruk lag bij deze veldronde op het opsporen van verblijfplaatsen in de bebouwing. Vliegroutes kunnen tijdens de vroege ochtend niet goed worden onderzocht. Vleermuizen vliegen in de ochtend te verspreid in de tijd binnen om vliegroutes te kunnen vinden. Verspreid in het gebied zijn voorafgaand aan het invliegmoment (vaak zo'n 20 minuten voor zonsopkomst) enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen en een enkele laatvlieger waargenomen.

Rond de periode waarin de gewone dwergvleermuizen normaal gesproken invliegen werd rond het transformatorgebouw een gewone dwergvleermuis waargenomen die even rond het gebouw vloog. Daarna verdween het dier in een niet waargenomen richting. Rond de kantine zijn geen vleermuizen waargenomen. Bij de kleedkamers op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie werden tenminste 9 gewone dwergvleermuizen invliegend waargenomen. De dieren vlogen op twee plekken langs de metalen daktrim naar binnen (zie figuur 3 en 4).

Figuur 3. Locatie met verblijfplaats 9 gewone dwergvleermuizen op 19 mei 2016.

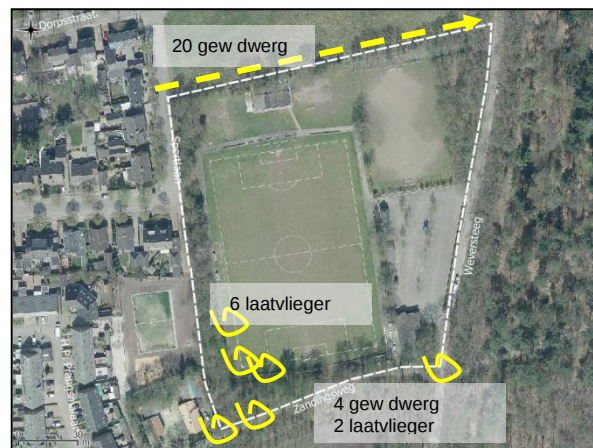

Figuur 4. Locatie 9 invliegende gewone dwergvleermuizen op 19 mei 2016.

Tweede veldronde

De tweede veldronde heeft plaatsgevonden op de avond van 2 juni 2016. Het was een vrij winderige avond, overdag was het buiig geweest, maar in de avond bleef het droog, bij een temperatuur van 16 °C. De omstandigheden waren vanwege de wind gunstig voor het waarnemen van vliegroutes.

De eerste vleermuizen werden al snel na zons-ondergang (21.48 uur) waargenomen. Er werd gepost aan de nabij het kleedgebouw, langs de overige bebouwing en de Zandingsweg. Uitvliegers werden bij de kleedkamers niet waargenomen. Wel waren sporen van gebruik te zien (poepjes). Er vlogen die avond langs de noordelijke houtsingel tenminste 20 gewone dwergvleermuizen richting het oosten (Veluwe). Ook bij de Zandingsweg werd veel vleermuisactiviteit waargenomen. Het betrof naar schatting 4 gewone dwergvleermuizen en twee laatvliegers die vooral foerageerden in de donkere laan. Vlieg-bewegingen naar het oosten waren niet waarneembaar. Later op de avond werden vanuit noordwestelijke richting in totaal 6 laatvliegers waargenomen die langs de westzijde van het veld vlogen en deels (2 exemplaren) in de beschutting van de zuidwestelijke hoek van het sportveld foerageerden (zie figuur 5). Na 22.10 uur is er geen enkele vleermuisactiviteit meer waargenomen. Later op de avond ontstond er een lichte miezerregen, er was toen echter al geruime tijd geen vleermuis waargenomen.

Figuur 5. Vliegroute en foeragerende vleermuizen op 2 juni 2016

Derde veldronde

De derde veldronde heeft plaatsgevonden op de avond van 6 juli 2016. Het was een heldere, windstille avond, bij een temperatuur van 16 °C. Er is wederom gepost bij de bebouwing en later op de avond zijn verspreid door het gebied waarnemingen verricht.

Bij het kleedlokaal werden geen uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er is extra aandacht besteed aan het tellen van de passerende vleermuizen. Er werden maar liefst 57 gewone dwergvleermuizen en 7 laatvliegers geteld. Ter hoogte van het kleedlokaal wisselden de vleermuizen van zijde. Het eerste deel vlogen zij aan de noordzijde van de houtsingel, vanaf het kleedlokaal werd de singel aan de zuidzijde gevolgd (zie figuur 6). Mede hierdoor kon een goed beeld van de aantallen worden verkregen.

Figuur 6. Vliegroute van 57 gewone dwergvleermuizen en 7 laatvliegers op de avond van 6 juli 2016.

Bij het transformatorgebouw werd opgemerkt dat de afdichting van een voeg had losgelaten, zodat er een deel van de spouw kon worden geïnspecteerd. Er bleek een uitwerpsel van een vleermuis in een spinnenweb te hangen (zie figuur 7). Om 22.12 uur werd een uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen. Het dier vloog aan de noordwestzijde van het gebouw uit. De exacte locatie kon niet worden waargenomen (zie figuur 8). Behalve dit dier zijn er geen andere uitvliegende vleermuizen waargenomen.

Figuur 7. Vleermuiskeutel in spouw op 6 juli 2016.

Figuur 8. Locatie uitvliegende gewone dwergvleermuis op 6 juli 2016

Vierde veldronde

De vierde veldronde heeft plaatsgevonden op de avond van 24 augustus 2016. Het was een warme avond (30 °C), windstil en onbewolkt.

De vliegroute aan de noordzijde van de onderzoekslocatie was ook deze avond in gebruik. Er werden 26 gewone dwergvleermuizen en 14 laatvliegers geteld. Opvallend was dat de vleermuizen erg laag langs de houtsingel vlogen. Nadat de periode van uitvliegen (20.40 tot 21.00 uur) was verstreken is gewacht tot de baltsactiviteit begon. De eerste baltsactiviteit werd waargenomen rond 22.30 uur. Het betrof een dier ter plaatse van de kleedlokalen. Het foerageergedrag was vergelijkbaar met andere rondes. In de Zandingslaan was veel activiteit ten opzichte van het overige terrein.

Vijfde veldronde

De vijfde veldronde heeft plaatsgevonden op de avond van 13 september 2016. Het was die dag overdag meer dan 30 °C geweest. In de avond was het afgekoeld naar 22 °C en windstil. Er is tijdens de vijfde veldronde geen onderzoek meer gedaan naar de vliegroute. In verband met baltsactiviteit is het waarnemen pas gestart om 21.45 uur, ruim na zonsondergang (19.57 uur) in de periode waarin de meeste baltsactiviteit is waar te nemen.

Over het algemeen was de vleermuisactiviteit op 13 september 2016 beperkt. Er werden slechts 3 gewone dwergvleermuizen en 2 laatvliegers foeragerend waargenomen. Ook de baltsactiviteit was "op een laag pitje". Wel werd gedurende de gehele waarneemperiode tot rond middernacht op consistente wijze gebaltst nabij de kleedkamers en boven het parkeerterrein. De baltsvluchten zijn met behulp van een zaklantaarn zoveel mogelijk in beeld gebracht. Er vond geen interactie met andere gewone dwergvleermuizen plaats en nergens werd een verblijfplaats "aangetikt". Het ligt echter voor de hand te veronderstellen dat de verblijfplaatsen overeenkomen met de twee locaties die in de zomer in gebruik waren (gele sterren in figuur 9).

Figuur 9. Baltsvluchten van twee gewone dwergvleermuizen op 13 september 2016.

4 VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING

4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering

De initiatiefnemer is voornemens een zoekzone voor woningbouw op de onderzoekslocatie te realiseren. Vanwege een herontwikkeling wordt waarschijnlijk een elders bestaande multifunctionele accommodatie (MFC) verplaatst, van de kern van Otterlo, naar het gebied Weversteeg (sporthal, dorps huis en zorgvoorzieningen). Het gebouw wordt waarschijnlijk gebouwd aan de westzijde van het gebied, dus tegen de bestaande woonwijk aan. In deze accommodatie MFC komen sociaal-maatschappelijke, sportieve en culturele activiteiten. Het totaal aantal woningen dat wordt gerealiseerd is afhankelijk van het al dan niet realiseren van het multifunctionele centrum. Het aantal nieuwe woningen zal variëren tussen de 40-60 met de komst van een MFC. Zonder MFC zullen tussen de 60 en 75 woningen worden gebouwd.

Ten behoeve van de woningbouw wordt de bestaande bebouwing gesloopt. De groenstructuren blijven gehandhaafd (zie figuur 10, stedenbouwkundig plan).

Figuur 10. Stedenbouwkundig plan.

4.2 Doel en belang van de activiteiten

Directe aanleiding voor het project Otterlo-Weversteeg is de verhuizing van de sportvelden naar Kastanjeboos en de behoefte aan sociale en betaalbare woningen. Door de ontstane ruimte, door de verplaatsing van het sportpark, aan de rand van het dorp en de behoefte aan sociale en betaalbare woningen is er gekozen om op deze locatie dit type woningen te ontwikkelen. Ook is er een concrete en urgente wens om een Multifunctionele accommodatie (MFA) te realiseren.

De Structuurvisie Otterlo, vastgesteld door de raad op 15 mei 2012 geeft het strategisch ruimtelijk kader voor de ontwikkeling van Otterlo. De locaties Weversteeg en Onderlangs zijn daarin aange-merkt als woningbouwlocatie voor de korte termijn. De gemeente Ede ziet het belang in voor het bouwen voor de regionale en lokale vraag uit Otterlo. Er is behoefte aan sociale en betaalbare woningen, appartementen en grondgebonden woningen en starters- en seniorenwoningen (zie ook pagina 11 van de NvU, bijlage 2). Daarnaast is geconstateerd dat er de laatste jaren geen tot weinig aanbod is geweest in woningbouwkavels bedoeld voor zelfbouw en dat de huidige vrijstaande woningvoor-raad inmiddels gedeeltelijk verouderd is.

Uit de woonvisie volgt dat het dorp Otterlo ongeveer 5 tot 10 woningen per jaar kan opnemen en dat er ten aanzien van de sociale woningbouw nog een inhaalslag te maken is.

4.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten

Een gedetailleerdere planning is er momenteel nog niet te geven. Voor de plannen loopt momenteel een MER, die gereed zal zijn medio april 2017. De verdere behandeling van het bestemmingsplan zal in de loop van 2017 plaatsvinden, naar verwachting in oktober. In het najaar van 2017 is de sloop van de gebouwen voorzien. De start van de gefaseerde bouw is voorzien in begin juni 2018.

4.4 Alternatieven

Als alternatieve locaties is gekeken naar de westkant van Otterlo. In de structuurvisie wordt benoemd dat er onvoldoende afzetmogelijkheden zijn om de locatie Otterlo-West verantwoord tot ontwikkeling te brengen. De hindercirkel van het bedrijf aan de Edeseweg vormt een belemmering voor eventuele (woningbouw)ontwikkelingen, ook voor het westelijke deel van het dorpscentrum.

Vanwege de noodzaak en behoefte aan goedkope sociale koopwoningen in Otterlo zullen er rond de 50 woningen moeten worden gerealiseerd om aan de huidige vraag te voldoen. De huidige bebouwing (kantine, kleedkamers, en elektriciteitsgebouw) kunnen geen nieuwe functie krijgen in dit plan. Door de beperkte ruimte en verlies van functie zullen deze moeten worden gesloopt.

4.5 Wettelijk belang van de ingreep

Het plan voorziet in het realiseren van goedkope sociale woningbouw (starters en senioren) en een Multifunctioneel Centrum. Het plan heeft betrekking op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

5 EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA

5.1 Functionaliteit beschermde soorten

5.1.1 Verblijfplaatsen

Er is sprake van een zomerverblijfplaats van een groep van 9 gewone dwergvleermuizen in het kleedgebouw en een zomerverblijfplaats van één gewone dwergvleermuis in een transformatorgebouw. Beide verblijfplaatsen fungeren in het najaar ook als baltslocatie. De gebouwen hebben geen specifieke kenmerken, zoals een stabiel vorstvrij en vochtig microklimaat, die het geschikt maakt als winterverblijfplaats. In zachte winters kunnen er echter vleermuizen in de bebouwing verblijven onder dezelfde klimatologische omstandigheden als in het najaar. Het transformatorgebouw genereert in de winter wellicht restwarmte waardoor er voor de vleermuis die er verblijft er in milde winters geen reden is om een winterobject op te zoeken (dit is een aanname en niet middels onderzoek vastgesteld). Voor het transformatorgebouw is er naar verwachting sprake van een functie voor één mannetje van de gewone dwergvleermuis.

De gewone dwergvleermuis maakt gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen en zal in de directe omgeving voldoende alternatieve verblijfplaatsen hebben om naar uit te wijken. Voor de zomerverblijfplaats van 9 gewone dwergvleermuizen is het bestaan van het netwerk middels het uitgevoerde veldonderzoek aangetoond. De verblijffunctie is slechts bij één veldbezoek vastgesteld. Bij de overige veldrondes is steeds gepost bij de verblijfplaats en zijn geen in- of uitvliegende gewone dwergvleermuizen meer waargenomen. Dit betekent dat de dieren naar verblijfplaatsen elders in Otterlo zijn verplaatst. Dit zou goed te verklaren zijn als er sprake is van een kleine groep vrouwtjes, die in de zomer naar hun kraamverblijfplaatsen zijn getrokken en alleen vroeg in het seizoen in het kleedgebouw vertoeven. Solitaire mannetjes (zoals in het transformatorgebouw) verblijven veelal de gehele zomer en najaar op dezelfde plek.

5.1.2 Vliegroute

De functie als vliegroute op het noordelijk deel van de Weversteeg is, gelet op de aantallen en het vrij constante gebruik door het seizoen, te betitelen als essentieel voor zowel een groep gewone dwergvleermuizen als een groep laatvliegers. Met name van de gewone dwergvleermuis is er sprake van een groot deel van een kolonie die gebruik maakt van de beschutting van de houtsingel. Van de laatvlieger is het aandeel geringer, echter de groepsgrootte van een kraamkolonie is meestal kleiner dan die van de gewone dwergvleermuis. De dieren vliegen langs de groenstrook op een hoogte tussen de 1 en 3 meter, ten opzichte van het maaiveld.

5.1.3 Foerageergebied

Er is een duidelijke foerageerfunctie langs de Zandingsweg. Het betreft een kort tracé zodat de totale aantallen dieren die er gebruik van maken gering zijn. Ook langs de sportvelden wordt gefoerageerd door enkele laatvliegers. Op basis van de aantallen en de aanwezigheid van alternatieve foerageergebieden in de omgeving kan niet worden gesteld dat er sprake is van een essentiële foerageerfunctie. Het betreft echter wel het zogenaamde “eerste foerageren” in de directe omgeving van een verblijfplaats. Bovendien fungeert de Zandingsweg naar verwachting ook als vliegroute, waarbij dieren al foeragerend verder trekken, waardoor er wel sprake is van een belangrijke functie.

5.2 Effecten op korte termijn op beschermde soorten

5.2.1 Verblijfplaatsen

Zonder het treffen van maatregelen gaan er twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren.

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort van Nederland die in vrijwel geen enkel bewoond gebied ontbreekt. Er zijn geen aanwijzingen voor een toe- of afname van aantallen. Het verlies van een enkele verblijfplaats heeft dan ook geen effect op de gunstige staat van instandhouding, zowel lokaal als landelijk gezien. Behalve een verblijfsfunctie is er ook sprake van een functie binnen de voortplantingscyclus van de soort. Er is sprake van twee territoria van een mannetje van de gewone dwergvleermuis, waarbinnen paring plaatsvindt. Omdat de gewone dwergvleermuis een trage voortplanting kent, verloopt uitbreiding of herstel van een populatie niet snel. Behoud van de huidige functionaliteit in de periode tussen sloop en nieuwbouw is een randvoorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing. Om de periode tussen de sloop en de nieuwbouw te overbruggen zijn voor de verblijfplaats in het transformatorgebouw maatregelen noodzakelijk. Voor de verblijfplaats in het kleedlokaal zijn in de omgeving voldoende alternatieven voorhanden in de omgeving (bebouwde kom van Otterlo). Desondanks wordt voorgesteld om ook hier maatregelen te treffen om het totale aanbod verblijfplaatsen te verhogen door kunstmatige verblijfplaatsen aan te brengen.

Maatregel: behoud van de huidige functionaliteit in de periode tussen sloop en nieuwbouw.

5.2.2 Vliegroute

Tijdens de aanlegfase zal er voornamelijk overdag gewerkt worden. Er is in deze fase van de planvorming geen zicht op het gebruik van verlichting tijdens de bouwfase. Er zal met de aannemer middels een ecologisch werkprotocol afspraken gemaakt worden omtrent de inrichting van het terrein. Opslag van bouwmaterialen, machines en gereedschappen die voorzien zal moeten worden van verlichting in verband met diefstalpreventie, zal op ruime afstand van de vliegroute plaatsvinden. Er zal op toe worden gezien dat de randen van het terrein niet direct worden aangelicht. Ook zal worden vastgelegd dat er geen tijdelijke wegen worden aangelegd door de groenstructuur of andere werkzaamheden plaatsvinden waarbij aantasting van de groenstructuur dreigt.

Maatregel: behoud van de groenstructuur en behoud van donkerte in de aanlegfase.

5.2.3 Foerageergebied

De maatregelen ten aanzien van het foerageergebied komen overeen met die voor de vliegroute. Er worden geen materialen of materieel gestald langs de groenstructuur. Er wordt geen verlichting toegepast in de buurt van de groenstructuur.

Maatregel: behoud van de groenstructuur en behoud van donkerte in de aanlegfase.

5.3 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding

5.4 Verblijfplaatsen

Evenals een beperkt korte termijn effect is er op de lange termijn geen sprake van negatieve effecten op populatieniveau, zowel landelijk als lokaal. Indien de maatregelen getroffen worden zoals beschreven in dit projectplan zal de situatie voor de soort en het individu niet verslechteren. Het aanbod aan verblijfplaatsen is “van nature” al vrij groot. Door in de nieuwbouw verblijfplaatsen aan te bieden aan de soort is met voldoende zekerheid te voorspellen dat negatieve effecten op de lange termijn zijn uitgesloten.

Maatregel: nieuwbouw geschikt maken als verblijfplaats voor vleermuizen.

5.4.1 Vliegroute

De nieuwe inrichting van mag geen nadelig effect veroorzaken op het gebruik als vliegroute. Behalve het behoud van de groenstructuur is ook behoud van donkerte van belang.

Maatregel: behoud van de groenstructuur en behoud van donkerte bij de nieuwe inrichting.

5.4.2 Foerageergebied

De maatregelen ten aanzien van het foerageergebied komen overeen met die voor de vliegroute. Behoud van de structuur en de donkerte zijn randvoorwaarden bij de inrichtingsplannen.

Maatregel: behoud van de groenstructuur en behoud van donkerte bij de nieuwe inrichting.

5.5 Verbodsbepalingen Flora- en faunawet / Wet natuurbescherming

Alle vleermuissoorten zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet en zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. In de dagelijkse praktijk betekent dit dat ze vermeld staan op de zogenaamde Tabel 3. Binnen de Flora- en faunawet gelden de verbodsbepalingen in artikel 9 en 11. In de Wet natuurbescherming is artikel 3.5 van toepassing. In dit artikel staat dat het verboden is dieren als bedoeld in de EU-Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren. Daarnaast is het verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.

De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats blijft gegarandeerd. Het beschadigen of vernielen wordt voorkomen door het treffen van maatregelen. Bovendien zijn er voldoende alternatieven in de omgeving en wordt het aanbod kunstmatig versterkt.

Ondanks het nemen van maatregelen verstoort de initiatiefnemer de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen binnen het plangebied. De verstoring leidt niet tot beschadigen en vernielen van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren. Hierdoor kan deze ontheffingsaanvraag ten aanzien van vleermuizen getoetst worden aan de criteria (nationale belangen) voor het verlenen van een ontheffing.

6 TE TREFFEN MAATREGELEN

6.1 Inleiding

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende vier stappen:

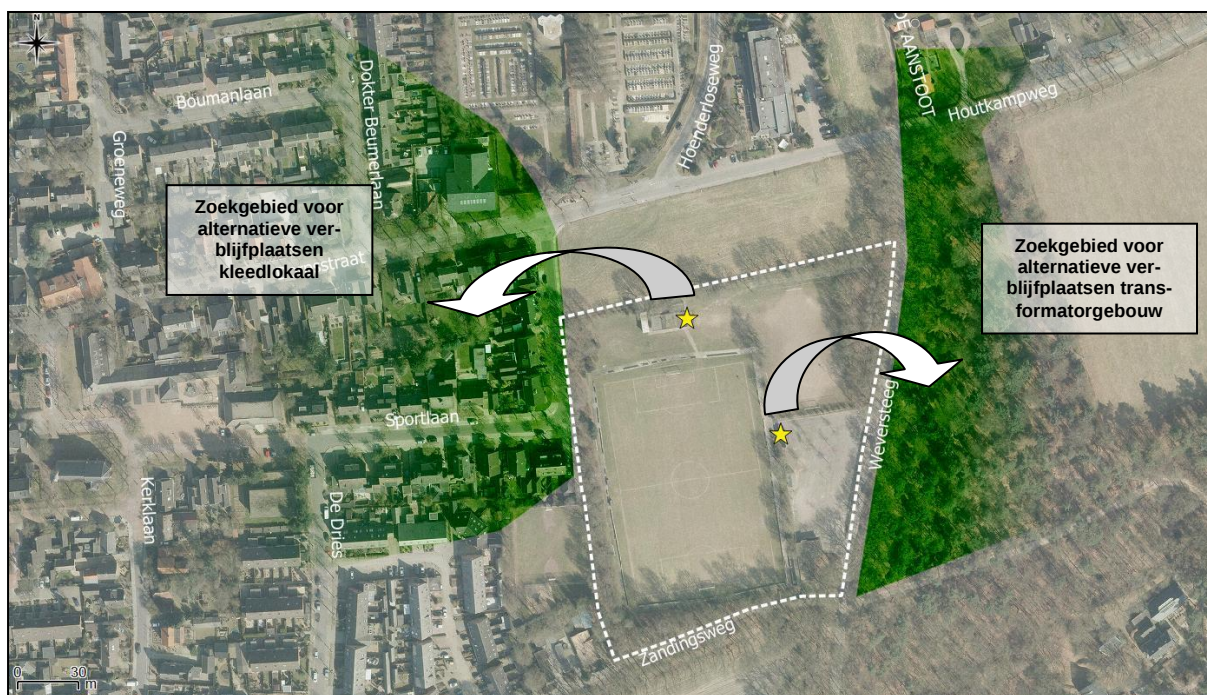
- alternatieve verblijfplaatsen aanbieden als tijdelijke opvang van het verlies van de potentiële verblijfplaatsen voor de periode tussen de ingreep en de realisatie van de nieuwe situatie;
- onderzoeklocatie voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
- controle ronde(s) om afwezigheid beschermde soorten op moment van ingreep aan te tonen;
- in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren.

6.2 Mitigerende en compenserende maatregelen

Ad a. (tijdelijke verblijfplaatsen)

Conform hetgeen is gesteld in de soortenstandaard voor de gewone dwergvleermuis wordt voorzien in 8 tijdelijke verblijfplaatsen (voor iedere aanwezige verblijfplaats 4 kasten). Voor de huidige functie (zomer- en paarverblijf) volstaat een vleermuiskast van het type Schwegler 1FF, of vergelijkbaar (enkelvoudige platte kast).

De kasten worden geplaatst binnen het zoekgebied zoals weergegeven in figuur 11. Als maximale afstand tot de huidige verblijfplaats wordt 200 meter aangehouden. De kasten worden echter zo dicht mogelijk bij de huidige verblijfplaats opgehangen, rekening houdend met de vliegroute. Het plaatsen van de kasten wordt door een ter zake kundige uitgevoerd, die rekening houdt met de aanwezigheid van vrije invlieg mogelijkheden, voldoende hoogte (meer dan 3 meter) en afwezigheid van felle verlichting en dergelijke. De kasten worden in verschillende windrichtingen opgehangen.

Figuur 11. Zoekgebieden voor het plaatsen van 8 vleermuiskasten.

Ad b. (ongeschikt maken)

Het ongeschikt maken van de zomerverblijfplaats van het kleedlokaal wordt gerealiseerd door het handmatig verwijderen van de daktrim en het aanbrengen van tochtgaten (30 x 30 cm) in de spouwmuur. Tevens worden de hoeken van het gebouw voorzien van gaten. Deze maatregelen worden ruim, doch minimaal een week voorafgaand aan de totaalsloop getroffen.

De verblijfplaats in het transformatorgebouw wordt ongeschikt gemaakt door het handmatig verwijderen van de dakpannen en de houten betimmeringen. Aanvullend wordt ook hier de spouwmuur voorzien van tochtgaten.

Alle werkzaamheden worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding, waarbij vooraf een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld, waarin de details van de werkwijze, de planning en het omgaan met onvoorziene omstandigheden wordt beschreven.

Ad c. (controle ronde)

Doordat alle dakpannen, betimmeringen, daktrims zijn verwijderd en er tochtgaten zijn gemaakt, is er voldoende zekerheid omtrent het ongeschikt zijn als verblijfplaats. Er bestaat echter altijd een kans dat de gewone dwergvleermuis elders in de bebouwing een alternatief verblijf zoekt. Een controle ronde wordt uitgevoerd 3 dagen voorafgaand aan de sloop van de bebouwing. Indien blijkt dat er elders in de bebouwing een verblijfplaats is betrokken door de gewone dwergvleermuis, dan worden ter plekke aanvullende maatregelen getroffen, wederom gevolgd door een controle ronde.

Ad d. (verblijfplaatsen in nieuwbouw)

Conform hetgeen is gesteld in de soortenstandaard van de gewone dwergvleermuis zal in de nieuwbouw worden voorzien van tenminste 8 nieuwe verblijfplaatsen. Deze mogen uitwendig aan de nieuwbouw worden aangebracht. De initiatiefnemer is voornemens om inbouwkasten toe te passen.

6.3 Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen

De vleermuiskasten worden met in achtneming van de eisen ten aanzien van de gewenningsperiode voor paarverblijfplaatsen worden aangebracht. Dit zal vóór februari 2017 worden uitgevoerd.

6.4 Zorgvuldig handelen en zorgplicht

Aan het zorgvuldig handelen en de zorgplicht wordt voldaan door het werken buiten de gevoelige perioden van de betreffende soorten. De wijze waarop de werkzaamheden betreffende het ongeschikt maken wordt uitgevoerd, zal worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Hierin wordt beschreven op welke wijze het beschadigen van vleermuizen wordt voorkomen, hoe te handelen bij het aantreffen van een vleermuis, hoe te handelen bij onvoorziene omstandigheden. Tevens wordt vastgelegd welke partijen betrokken zijn bij de werkzaamheden en welke verantwoordelijkheden deze partijen hebben ten aanzien de uitvoering.

7 SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente Ede een ontheffingsaanvraag begeleid in het kader van artikel 75c van de Flora- en faunawet ten behoeve van de voorgenomen sloop van de bebouwing aan de Weversteeg te Otterlo. De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
 - Het betreft de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
 - Er zijn twee zomerverblijfplaatsen aanwezig van de gewone dwergvleermuis, in de omgeving van de gebouwen maken twee gewone dwergvleermuizen in het najaar baltsvluchten.
 - De groenstructuur aan de rand van het plangebied wordt gebruikt door gewone dwergvleermuizen en laatvliegers om zicht te verplaatsen van de bebouwde kom van Otterlo richting de aangrenzende bosgebieden. Het betreft voor beide soorten essentiële functies.
 - De beschutting van de groenstructuren worden door gewone dwergvleermuizen en laatvliegers gebruikt om te foerageren.
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
 - De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort van Nederland die in vrijwel geen enkel bewoond gebied ontbreekt. Er zijn geen aanwijzingen voor een toe- of afname van aantallen.
 - De laatvlieger is zeldzamer dan gewone dwergvleermuizen. In Otterlo is naar verwachting sprake van een kraamgroep.
- Blijft de functionaliteit van de voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
 - De functionaliteit van de vliegroute en het foerageergebied blijft behouden door het behoud van de groenstructuren en het voorkomen van aanlichten ervan.
 - De functionaliteit van de verblijfplaatsen blijft behouden door in de nieuwbouw nieuwe verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen te creëren. Het totale aanbod van verblijfplaatsen in de periode tussen sloop en nieuwbouw wordt kunstmatig op peil gehouden door het aanbrengen van vleermuiskasten.
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
 - Mitigatie is van toepassing voor de verblijfplaatsen, de vliegroute en het foerageergebied blijft behouden. Hier wordt bij de inrichting rekening mee gehouden.
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
 - De gewone dwergvleermuis maakt aantoonbaar gebruik van kunstmatige verblijfplaatsen. De gehanteerde voorzieningen wordt veelvuldig gebruikt in vergelijkbare situaties. Alle maatregelen zijn geheel conform hetgeen is gesteld in de soortenstandaard van de gewone dwergvleermuis.
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
 - De bebouwing wordt voorafgaand aan de totaalsloop ongeschikt gemaakt. De effectiviteit van de maatregel wordt middels een controlerende vastgesteld. De werkzaamheden worden in het actieve seizoen van vleermuizen uitgevoerd.
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen?
 - Uitbreiding aan de westzijde van Otterlo is niet mogelijk vanwege de hindercikel van een bedrijf.
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?
 - Het plan voorziet in het realiseren van goedkope sociale woningbouw (starters en senioren) en een Multifunctioneel Centrum. Het plan heeft betrekking op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

